

### Europa i la poma: ajudes d'estat a Apple

per Victor Solé Ferioli ([@sule25](#))



Dimarts 30 d'agost de 2016, la comissària de **Competència** de la Unió Europea, la danesa **Margrete Vestager**, qui fou la inspiració d'Adam Price per al personatge de Byrgitte Nyborg, la primera ministra danesa de la sèrie **Borgen**, anunciava a les tres de la matinada que "les normes impositives irlandeses a Apple eren ajudes d'estat il·legals. La taxació efectiva era tan baixa com 0,005 per cent. Apple ha de pagar 13.000 milions d'euros d'impostos no pagats". La [nota informativa](#) apareguda a la web de la **Comissió Europea** (CE) explicava que "després d'una rigorosa investigació sobre ajudes d'estat començada al juny de 2014, la CE ha conclòs que dues normes impositives d'Irlanda per Apple han mantingut les taxes baixes substancialment i artificialment des de 1991". La comissària Vestager va assegurar que "els estats membres no poden donar o treure impostos a determinades empreses, ja que és il·legal segons les normes reguladores de les ajudes d'estat de la UE". La nota informativa segueix explicant que "Irlanda va garantir beneficis impositius a Apple, els quals van permetre-li pagar impostos substancialment més baixos que d'altres empreses durant molts anys. De fet, el **tractament selectiu** (irlandès) va permetre que Apple pagués un impost de societats efectiu d'1% sobre els seus beneficis de 2003, que va arribar a ser 0,005% al 2014. Irlanda ha de recuperar les ajudes il·legals".

La gran marca, l'enorme companyia de la poma multicolor fundada per l'eclèctic **Steve Jobs** el 1976, rebia així un sotrac important per part d'una de les instàncies que segueixen essent fortes dins de la

**Unió Europea**, la política de la competència. Un clatellot en tota regla del que seguirem sentint parlar durant anys, com amb el que es va endur **Microsoft** el 2004. La Cort de Justícia Europea va donar-li la raó a la CE amb la [sentència T-201/4](#), altrament coneguda com **Microsoft Corp versus Comissió Europea**. Tot apunta a que Apple apel·larà davant la **Cort de Justícia Europea**, i que en uns anys veurem una sentència similar a la de la companyia de les finestres.



**Margrethe Vestager** ✓

@vestager

Irish tax rulings to Apple are illegal state aid.  
Effective taxation as low as 0,005 pct. #Apple  
has to repay up to €13 billion unpaid tax.

3:00 AM - 30 Aug 2016

*Piulada de la comissària Vestager, a les 3 de la matinada del dimarts 30 d'agost de 2016, anunciant la multa a Apple.*

Font: Twitter.

## Què són les ajudes d'estat?

De totes maneres, què cal saber sobre les **ajudes d'estat**? En anglès es coneixen com a *State aid*. L'article 3 del Tractat sobre la Unió Europea (TUE) explica que la UE ha d'establir i garantir un **mercat interior**, fet pel que la UE posseeix la competència exclusiva de les normes de competència del **Mercat Únic Europeu** (en català sembla tot el mateix concepte, però hem de llegir-ho en anglès: *the EU has the exclusive competence in competition rules*). L'article 101 del Tractat sobre el Funcionament de la Unió Europea (TFUE) prohibeix els cartels, el 102 prohibeix l'abús de domini de mercat, la regulació 139/04 li dóna exclusivitat sobre el control de marges a la CE... La UE segueix essent un monstre polític i regulador en quant al seu mercat. Com tots els gegants burocràtics, és lenta i tediosa, però quan imposa la pròpia autoritat en temes que tracta de forma exclusiva, pot arribar a fer molt mal. 13.000 milions d'euros no els pot pagar tothom. La incompatibilitat és arreu menys en l'agricultura, el transport públic o els serveis d'interès econòmic general (SIEG).

Hi ha moltes modalitats d'ajudes d'estat, i no totes reben penalització. N'hi ha que són subvencions amb finalitats d'innovació, recerca i desenvolupament científics. N'hi ha que són préstecs o garanties per a objectius que busquen l'equitat en regions pobres de la Unió (normalment des dels fons de cohesió). La Comissió té un sistema de control de les ajudes d'estat: des de la premissa que una ajuda d'estat és incompatible amb el Mercat Únic, la CE segueix un procediment amb diferents mesures. Notifica, autoritza investigacions ad hoc, registra incidències, informa, multa, recupera. Estableix una **avaluació** on algunes ajudes d'estat *de minimis* –que no superen un límit també ad hoc establert per part de la CE segons els casos– no acaben essent multades. O avalua contínuament tots els procediments de pràcticament totes les ajudes d'estat que es garanteixen des dels estats membres. El **Sistema de Modernització d'Ajudes d'Estat**, en anglès *State Aid Modernisation System* (o SAM), aparegut al 2014 estipula que les investigacions de la CE han de ser **ex-post**, és a dir *després* de que

un estat membre hagi “ajudat” un actor econòmic privat determinat (Irlanda a Apple). Si l’ajuda és mínima, es pot arribar a una situació de finalització de la investigació.

## La incompatibilitat

La CE posseeix un protocol d’actuació, conegut com a **Protocol 27**, que vigila que el mercat no es distorsioni en benefici d’alguns. El cas d’Irlanda i Apple és un exemple paradigmàtic: la República d’Irlanda, desoïnt les normes i avisos de la UE, va deixar que una gran empresa multinacional americana amb seu europea al seu sòl es beneficiés en exclusivitat de decisions arbitràries, creant una **distorsió al mercat**. L’article 108 del TFUE estableix **quatre criteris acumulatius**, és a dir que s’han de donar tots quatre per establir la incompatibilitat de l’ajuda:

1. Si l’ajuda prové de fons públics d’un estat membre o a través dels seus recursos
2. Si aquesta ajuda confereix un avantatge de mercat
3. Si l’ajuda és selectiva –només per a un determinat actor–
4. Finalment, si l’ajuda afecta la competitivitat del mercat i distorsiona la competència dins del mateix.

Fixem-nos en el cas d’Apple. L’ajuda d’estat prové de la **República d’Irlanda**, que va donar-li la benvinguda a Steve Jobs al 1980, quan Apple va obrir la seva seu europea a **Cork**. Irlanda ha anat baixant-li els impostos a Apple fins a l’irrisori i insultant 0,005% sobre cada milió d’euros guanyats durant l’any 2014: l’ajuda ha provingut en forma de baixada d’impostos arbitrària. I selectiva: una baixada de taxes que sembla exclusiva per Apple, el qual ha guanyat major competitivitat gràcies a uns beneficis anuals molt generosos. Uns beneficis que ajudaven a que Apple, tot i patir la pèrdua del seu guru fundador el 2015, ha sabut mantenir la seva empremta al mercat. Les ajudes d’estat irlandeses a Apple han estat selectives, li han conferit un avantatge competitiu i han distorsionat el mercat.



*Steve Jobs inaugurant, l’any 1980, la seu d’Apple a Cork, Irlanda.*

La Comissió Europea no és la única institució que vigila les ajudes d’estat, tot i ser la més poderosa. Els estats membres han de notificar la CE de tota ajuda d’estat que donin i recuperar els diners de seguida que notin que hi ha una incompatibilitat. Paral·lelament, els tribunals nacionals i

supranacionals europeus revisen les tipificacions legals que acompanyen les ajudes d'estat, demanant-ne i/o ordenant-ne el seu cessament si troben que hi ha una incompatibilitat. Finalment, els receptors de les ajudes també en són responsables: hauran de justificar tot diner rebut, i hauran de vigilar que els seus competidors no se senten en desavantatge, ja que aquests també tenen el dret i el deure de notificar incompatibilitats a totes les instàncies administratives.

Hi ha diferents tipus d'ajudes d'estat, i totes tenen impacte pressupostari. Per una banda, tota autoritat pública pot arribar a ser una font de finançament, tot i que no totes les mesures reguladores poden acabar essent "ajudes" tot i reduir els **costos operacionals**, fixos o variables. Per altra banda, els recursos públics –regionals, nacionals, supranacionals– són alhora una font de finançament del que tot actor privat voldria beneficiar-se'n. Exemples: les subvencions, les licitacions, els préstecs amb interès baix, garanties lliures, exempcions impositives, reduccions de taxes, o provisió de serveis en preus no competitiu. La UE vigila que el Mercat Únic Europeu no rebi ingerències massa grans per part dels seus estats membres. En el cas Apple i Irlanda, Verstager ja ha avisat la companyia de la poma que si Irlanda no vol cobrar els 13.000 milions d'euros, ho podran fer altres estats membres i, de retruc, la Unió.

**Imatge:** Una poma pelada. **Font:** [Morguefile](#).